

ТЕМА 2. ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД НОВОБУЗЬКОГО РАЙОНУ

Всього в межах Новобузького району створено чотири об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ):

- регіональний ландшафтний парк (РЛП) «Приінгульський» (3152,7 га);
- гідрологічний заказник «Софіївське водосховище» (417 га);
- ботанічний заказник «Пелагеївський» (123,5 га);
- заповідне урочище «Чабанка» (457,0 га).

Так буває, що менші заповідні території входять до складу більших. Так, ботанічний та гідрологічний заказники без зміни категорії входять до складу РЛП «Приінгульський», тому фактична площа ПЗФ в районі становить 3609,70 га, або 2,9 % від площі району.

Дізнаємося трохи більше про кожен заповідну територію.

Регіональний ландшафтний парк «Приінгульський»

Регіональний ландшафтний парк «Приінгульський» - одне із семи природних чудес Миколаївської області. Це - складова природно-заповідного фонду України, що є загальнонаціональним надбанням.

Парк створений рішенням Миколаївської обласної ради від 17 грудня 2002 р. № 6 на площі 3152,7 га. Дирекція функціонує з 2007 р.

Він розташований неподалік від м. Новий Буг на ділянці долини р. Інгул на землях Новобузької міської ради, Кам'янської, Софіївської, Розанівської сільських рад у Новобузькому районі Миколаївської області.

Парк знаходиться за 95 км від м. Миколаїв, 80 км – м. Кривий Ріг, 85 км - м. Кіровоград (рис.1).

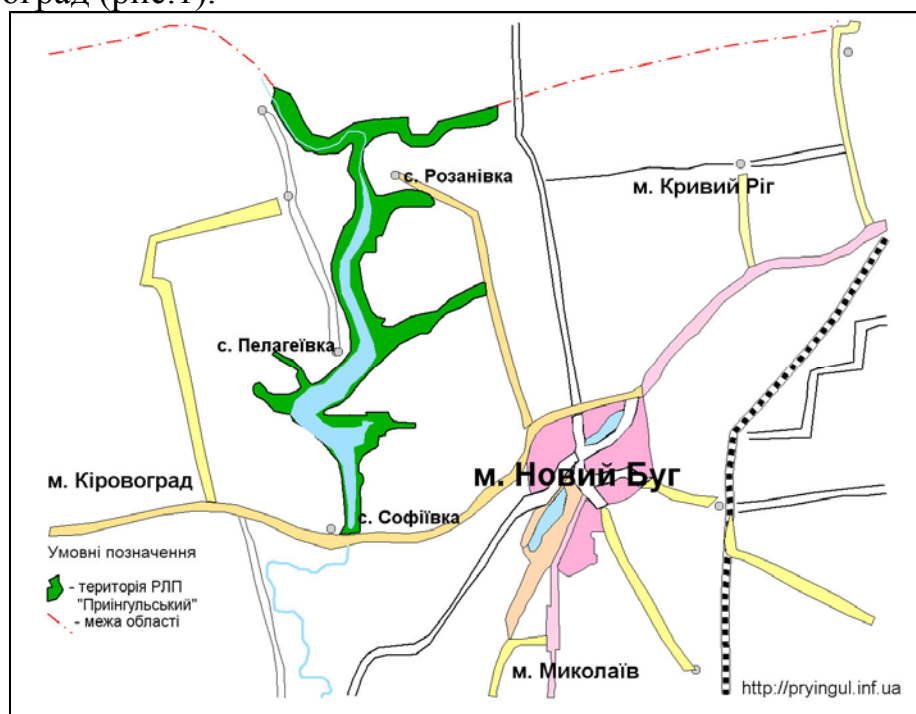

Рис. 1. Картографічна схема РЛП «Приінгульський»

РЛП «Приінгульський» – це природоохоронна рекреаційна установа. Мета його створення - збереження в природному стані ділянки долини р. Інгул з її типовими та унікальними природними комплексами фрагментами цілинного степу, гранітними відслоненнями, водотоками, лісовими насадженнями та ін.).

Завданнями парку є:

- збереження та відновлення цінних природних комплексів, видів рослинного і тваринного світу;
- створення умов для туризму, відпочинку в природних умовах;
- проведення наукових досліджень;
- екологічна освітньо-виховна робота.

Територія РЛП «Приінгульський» - це середовище існування багатьох рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, занесених до списків спеціальної охорони. Тут зростають астрагал блідий, оставник одеський, льонок Біберштейна, очиток Борисової, пустельниця жорстка, які охороняються відповідно до Світової червоної книги (список МСОП).

Більше 20 видів рослин, які тут зростають, занесено до Червоної книги України, це – брандушка різнобарвна, дрік скіфський, карагана скіфська, тюльпани бузький та дібровний, півники понтичні, рябчик руський, сім видів ковил та ін.

З рідкісних для Миколаївщини рослин тут відмічені півники солелюбні, ломиніс цілолистий, кермек широколистий, деревій тонколистий та ін.

В парку зберігаються сім рослинних угруповань, які занесено до Зеленої книги України.

На цій заповідній території мешкає близько 2000 видів комах, 18 видів риб, 3 види земноводних, 5 видів плазунів, понад 100 видів птахів, 19 видів ссавців.

Серед рідкісних та зникаючих видів тварин, що перебувають під охороною держави, варто відзначити поліксену, махаона, сколію-гіганта, ксилокопу звичайну, жовтобрюха, канюка степового, горностаю, тхора степового, видру річкову та ін.

Основні правила поведінки під час відпочинку:

- пересуватися існуючими дорогами та стежками;
- зупинятися на пікніки на старих галявинах, де є кострища;
- спостерігати за тваринами, не турбувати їх;
- споглядати, а не рвати;
- забирати після себе сміття;

тобто, бути дбайливим та відповідальним на території.

Гідрологічний заказник «Софіївське водосховище»

Гідрологічний заказник місцевого значення „Софіївське водосховище” створений рішенням виконкому обласної ради від 11.12.90 № 281. Раніше у 1972 р. було створено пам’ятку природи. Є інші відомості, що заказник створено в 1979 р.

Площа заказника становить 417 га.

Водосховище займає ділянку долини р. Інгул. Воно простягається від території Розанівської сільської ради до греблі на території Софіївської сільської ради (рис. 2).

Постійним користувачем земельної ділянки є Миколаївське виробниче управління меліорації і водного господарства.

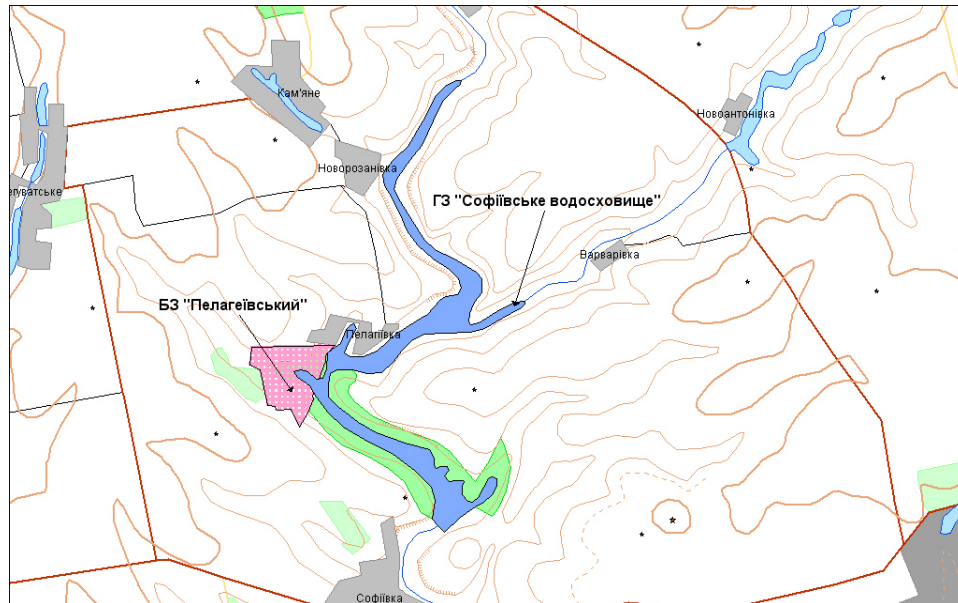

Рис. 2. Ситуаційний план розташування гідрологічного заказника «Софіївське водосховище» та ботанічного заказника «Пелагеївський»

Водосховище використовується для питного водопостачання, зрошення, риборозведення.

Воно збудовано у 1968 році. Його об'єм (при нормальному підпірному рівні) становить 36,0 млн. м. куб., площа водного дзеркала – 470 га, максимальна ширина – 500 м, середня глибина – близько 7 м.

Цікаво, що вода з водосховища зливається не безпосередньо в русло р. Інгул, а у спеціальний штучний канал, зроблений в гранітах і з'єднаний з річкою. Протікаючи через низку кам'яних брил, штучний водоспад вода збагачується киснем та покращує свою якість.

У 2002 р. Софіївське водосховище увійшло до складу території РЛП «Приінгульський».

Ботанічний заказник „Пелагеївський”

Ботанічний заказник місцевого значення „Пелагеївський” створений рішенням сесії обласної ради від 12.03.93 № 11. Його площа становить 123,5 га.

Заказник розміщений південніше с. Пелагеївка на правому березі Софіївського водосховища. Він знаходиться в балці Каламурзова (рис. 2).

На схилах балки відслонюються граніти, вапняки, леси і піски. У зв'язку з цим рослинний покрив дуже різноманітний. На ділянках з достатньо

потужним шаром ґрунту поширені зональні угруповання формацій костриці валіської, ковил Лессінга, волосистої та української, які на кам'янистих і лесових відслоненнях заміщуються фітоценозами юринії короткоголової, бородача звичайного, ковил шорсткої і гранітної, а також заростями степових чагарників. В їх складі виявлено карагану скіфську, голонасінник одеський, тюльпан бузький, брандушку різнокольорову, сон чорніючий, півники понтичні, інші рідкісні види рослин, що перебувають під охороною держави.

Тут зростають формації ковил волосистої, гранітної, Лесінга, української, мигдалю низького – вони занесені до Зеленої книги України.

З 2002 р. заказник входить до складу території РЛП «Приінгульський».

Заповідне урочище «Чабанка»

Заповідне урочище „Чабанка” створено рішенням виконкому обласної ради від 21.07.72 № 391. Його площа становить 457,00 га. Урочище розташоване поблизу с. Анастасіївка. Раніше в 1972 р. території було надано статус парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва, потім - заповідного урочища.

Межі урочища відповідають межам кварталів за матеріалами лісовпорядкування (рис. 3).

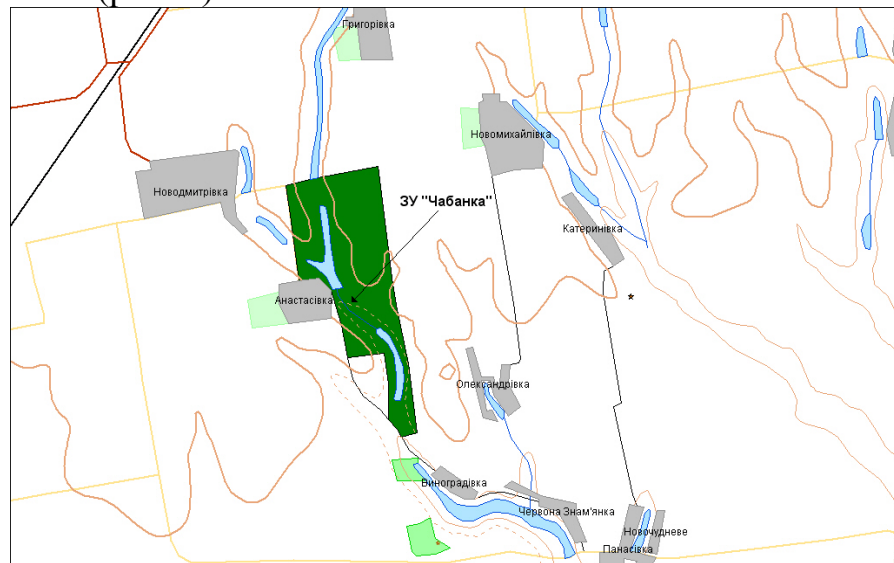

рис. 3. Ситуаційний план розташування заповідного урочища «Чабанка»

Господарем та землекористувачем є державне підприємство „Баштанське лісове господарство”.

Урочище – це штучне лісове насадження. Тут переважають дубові посадки віком 70-80 років. Поселилися і свої «жителі».

Відповідно до законодавства правила поведінки в заповідному урочищі є такими, як в заповіднику.

А.В. Романенко, старший науковий співробітник регіонального ландшафтного парку «Приінгульський»